

דברי חכמים

מאמר ז

השראת השכינה בחנוכה

יוונים נקבצו עלי - ע"י פריצת חומות ביהמ"ק טמאו היוונים כל השמנים
 א] בפיוט מעוז צור מזמרים 'יוונים נקבצו עלי אזי בימי חשמנים ופרצו חומות
 מגדלי וטמאו כל השמנים'. ויש להבין מה השייכות של ענין פריצת חומות
 ביהמ"ק למה שטמאו כל השמנים, דמשמע לכאורה ששני הענינים שייכם זל"ז.

ובפשוטו יש לבאר עפ"י מה שהקשו האחרונים, מה היה הצורך לכל הנס הגדול
 של פך השמן, הלא קיי"ל בפסחים (ז, א) משקי בי מדבחיא [פרש"י,
 כלומר כל אלו של קודש נקראין על שם מזבח כגון דם לזריקה ומים ויין לנסך ושמן למנחות] שנטמאו
 בפנים והוציאן לחוץ טהורין, ע"כ. ולפי"ז היה מותר להם להדליק בשמנים שנטמאו,
 ולמה הוצרכו לכל ענין הנס.

וביאר רבינו בעל הקהלות יעקב וצוק"ל (קה"י ח"ה סי"ט) עפ"י מש"א בגמ' (ע"ז נב,
 ב) מזרחית צפונת בה גנזו בית חשמונאי את אבני המזבח ש'שקצו אנשי
 יוין, ואמר רב ששת ששקצו לעבודת כוכבים, אמר רב פפא התם קרא אשכח
 ודרש דכתיב (יחזקאל ז, כב) "ובאו בה פריצים וחללוה", ע"כ. ופירש"י (ד"ה דכתיב)
 וז"ל, מכיון שנכנסו עובדי כוכבים להיכל יצאו כליו לחולין, עכ"ל. ונמצא דמאחר
 שחיללו היוונים את ההיכל נפקע בית המקדש מקדושתו^ט, וא"כ שפיר נטמאו
 אח"כ השמנים, שכבר לא היו בגדר משקי בי מדבחיא אלא כמשקים של חוץ
 למקדש, עכ"ד.

ולפי"ז מובן היטב המשך לשון הפיוט, דמאחר ש'פרצו חומות מגדלי' ממילא
 'טמאו כל השמנים', דרק ע"י שפרצו תחילה את חומות מגדלי, היו יכולים
 לטמאות את כל השמנים.

ט. ועי' בספר קונטרס בעניני ימי החנוכה [מהג"ר חנוך העניך קרלינשטיין זצ"ל] (עמ' ל"ב) שהביא
 משו"ת חתם סופר (יו"ד סי' רל"ג) דיתכן דכאשר באו פריצים וחללוה בטלה כל קדושת המקדש
 ולא רק קדושת הכלים, עיי"ש. וא"כ יוצא דכאשר נכנסו היוונים להיכל ופרצו בו י"ג פרצות בטלה
 כל עיקר קדושת המקדש. וכו' כתב בשו"ת בית יצחק או"ח סימו כ"ז. עיי"ש.

קיומם של ישראל תלוי בהדלקת המנורה

ב] אמנם עדיין יש לבאר למה הזכיר הפייטן רק ענין זה, שפרצו חומות ההיכל וטמאו השמנים ובטלו מהם מצות הדלקת המנורה, ולא הזכיר שאר כל הגזירות שהזכירו חז"ל במדרשים, כגון מה שגזרו על שבת חודש ומילה וכדו', שעליהם תלוי קיומם של כל בית ישראל, ובהם נבדלו ישראל מהאומות, ועדיף היה להזכיר הגזירות ההם, יותר ממה שביטלו מהם מצות הדלקת המנורה.

ובאמת מצינו כבר בחז"ל שהיה ענין מיוחד במצות הדלקת המנורה, שהתנגדו אליה היוונים ביותר, ובביטולה השתדלו לאבד קיומם של כלל ישראל ר"ל, ולכן טמאו כל השמנים שעי"ז יתגברו על ישראל לאבדם. דהביא הב"ח ריש הל' חנוכה (סי' תר"ע) בשם המדרש וז"ל, ועוד אמר להם מצוה אחת יש בידם אם אתם מבטלין אותה מידם כבר הם אבודין, ואיזה זה הדלקת מנורה שכתוב בה (שמות כז, ב) "להעלות נר תמיד", כל זמן שמדליקין אותן תמיד הם עומדין כו', עמדו וטימאו כל השמנים, עכ"ל. ולפי"ז מובן למה הזכירו ענין טומאת השמנים של המנורה יותר משאר הגזירות, כי ע"י גזירה זו היו מאבדין קיומם של כלל ישראל ר"ל.

אמנם צ"ב ביסוד כל ענין זה, מה היה באמת הענין המיוחד במצות הדלקת המנורה משאר כל העבודות שבמקדש, שבה תלוי קיומם של ישראל, ורק 'כל זמן שמדליקין אותן תמיד הם עומדין'.

כלל ישראל קיימים באור השכינה הקדושה - דוגמת הלבנה שתלויה באור החמה

ג] ונראה לבאר הענין עפי"ד הספורנו בפר' פנחס (במדבר כה, יא) 'וז"ל, "ובראשי חדשיכם" - הנה יום ראש חדש היה מנהג לישראל שיהיה יום קודש בצד מה וכו', וטעם מנהגם זה היה כי אמנם הצלחת ישראל בעולם הזה היא בצד מה דומה לענין הירח אשר אין לה בעצמה אור כלל זולתי מה שתקבל מזולתה, וזה שאע"פ שקודם לעגל היה חרות על הלוחות חירות משעבוד מלכויות לעולם, הנה משחטאו התנצלו ולא השתמשו בכתר מלכות תמיד כמו שאר האומות, אבל היה זה להם לעתים כפי שפע האור העליון עליהם, ובלעדיו הלכו חשכים ואין נוגה למו, כמו שיקרה ללבנה כשלא תקבל אור השמש כי 'אין מזל לישראל' (שבת קנז,

י. סוף הדברים נשמטו מרוב דפוסי החומשים, ונמצא רק בפירוש הספורנו השלם.

א), ולא אור כלל מעצמם זולתי אור האל יתברך בהיותם לרצון, ובכך נקרא האל יתברך אצל הנביאים אור ישראל כאמרו "והיה אור ישראל לאש" (ישעיה י, ז) וכן העיד באמרו "ה' אורי וישעי" (תהלים כו, א), וכאשר היו החטאים מברילים וכו', הלכו חשכים מבוהלים ורחופים בין האומות וכו', עב"ל.

1234567890

ופירושו שלכל אומות העולם יש שר ומזל בשמים, ומנהיגם הקב"ה דרך השר והמזל בדרכי הטבע, אבל לכלל ישראל אין שום אמצעי ושר ומזל בשמים, אלא מתנהגים בהשגחה פרטית ע"י הקב"ה בעצמו, כמש"א חז"ל בפרקי דר"א (פכ"ד) עה"פ "כי חלק ה' עמו", כמו שהארכנו בזה להלן (מאמר כ"ט) בשם הרמב"ן. ולכן נקרא הבורא עולם אצל הנביאים 'אור ישראל', שכח קיומם ומעמדם של ישראל בעולם הוא כפי מה שהם קשורים להקב"ה, וכשהוטאים ח"ו גורמים שמתכסה האור ונחשך דוגמת הלבנה במיעוטה, ונעשה מחיצה והבדל בין ישראל לאביהם שבשמים ר"ל, ועי"ז הם יורדים ואומות העולם שולטים עליהם. ולכן נמשלו ישראל ללבנה, שאורו אינו מעצמו אלא מזולתו מאור השמש, וכשם שהלבנה מושפעת מאור השמש, כך ישראל מושפעים מאור ישראל - הקב"ה בעצמו, ואין להם שום קיום אלא במה שהקב"ה משפיע ומאיר להם תמיד.

וזוהו ביאור אמרם ז"ל (מגילה כט, א) תניא רבי שמעון בן יוחי אומר בוא וראה כמה חביבין ישראל לפני הקב"ה שבכל מקום שגלו שכינה עמהן גלו למצרים שכינה עמהן וכו', גלו לכבל שכינה עמהן וכו', ואף כשהן עתידין ליגאל שכינה עמהן וכו', ע"כ. והיינו דמאחר שכלל ישראל תלויים ועומדים באור השכינה הקדושה המשפיע עליהם תמיד, ולולי השפעה זו אין להם מציאות כלל, גולה השכינה עמהם כי כל קיומם תלוי באור השכינה הקדושה.

השראת השכינה בישראל דרך אור נרות המנורה במקדש

ד] ומאחר שכלל ישראל תלויים ועומדים באור השכינה הקדושה, הרי הם מוכרחים שתהיה השכינה ביניהם תמיד. והנה איתא בגמ' (שבת כב, ב) "מחויץ לפרוכת העדות יערוך" (שמות כו, כא) וכי לאורה הוא צריך והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו, אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל, ע"כ. הרי מבואר מדברי הגמ' שהעדות שהשכינה שורה בישראל היא אור הנרות של המנורה. ואף שכל המקדש מיוחד להשראת השכינה

כדכתיב (שמות כה, ח) "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", עיקר השראת השכינה היא בנרות המנורה.

1234567

וי"ל דזהו הארת ה'אור ישראל' שהזכיר הספורנו הנ"ל, שהוא אור השכינה שמאיר הקב"ה בישראל לקיימם, ובוה נמשלו ישראל ללכנה שמאיר בהם הקב"ה אור שכינתו בביהמ"ק דרך המנורה המהורה, שבו מתגלית השראת השכינה של הקב"ה בעולם, ובלעדי כח השפעת אור השכינה של המנורה אין לישראל קיום כלל.

ע"י ביטול הדלקת המנורה אין השכינה שורה בישראל ועי"ז כלל ישראל אבודים ר"ל

ה] מעתה מוכנים היטב דברי חז"ל שהביא הב"ח הנ"ל, דמה שאמרו 'מצוה אחת יש בידם אם אתם מבטלין אותה מידם כבר הם אבודין, ואיזה זה הדלקת מנורה שכתוב בה "להעלות נר תמיד", כל זמן שמדליקין אותן תמיד הם עומדין, דמאחר שיבטלו מצות הדלקת המנורה, הרי תבטל ח"ו השראת השכינה ביניהם ומיד הם אבודים, כי כל כח קיומם אינו אלא מכח השראת השכינה שביניהם, והערות וההשפעה של השראת השכינה בישראל היא ע"י נרות המנורה, וע"י ביטול מצוה זו נעשים ישראל מנותקים ממקור חיותם ר"ל.

1234567

אפילו בבית שני היה השראת השכינה

ו] ולמרות שמצינו בחז"ל (יומא כא, ב) שבבית שני לא היה השראת השכינה, שאמרו אלו חמשה דברים שהיו בין מקדש ראשון למקדש שני ואלו הן ארון וכפורת וכרובים אש ושכינה ורוה"ק ואורים ותומים, ע"כ. ונמצא לכאורה דבבית שני לא שרתה השכינה. אין פירושו שלא שרתה השכינה כלל, אלא שלא היתה במדרגת השראת השכינה כמו בבית ראשון.

ובך מפורש ברבינו בחיי (פר' ויגש מו, כז) וז"ל, כי בבית שני לא שרתה שכינה, ואין הכונה לומר שלא שרתה שכינה בבית שני כלל, שהרי מצינו שכינה שורה בשתי רבוא וכו', ועוד שהכתוב מעיד (חגי א, ח) "וארצה בו ואכבד", כלומר אשרה בו הכבוד שהוא השכינה, אלא שלא שרתה בו תדיר כמו בבית ראשון וכו', שלא שרתה שם תדיר כמו בבית ראשון אלא חופף, עכ"ל.

ובזה יש לפרש לשון הרמב"ן בפר' בחוקתי (כו, טו) וז"ל, והנה הברית הראשונה אשר בפרשה הזאת הקב"ה כרת אותה, כי כן היה שמו הגדול עמנו בבית

הראשון, והברית השנית שבפרשה והיה כי תבא מפי משה, רמז לסילוק שכינתו לגמרי, שלא היה בבית שני רק כבוד שמו, שנאמר "וארצה בו ואכבדה", ותוספת הה"א רמז לשניה שבשם הגדול, עכ"ל. וי"ל דענין 'כבוד שמו' היינו דרגה פחותה בהשראת השכינה שהיתה בבחינת הופף יא.

אוצר החסידים

1234567

בנס פך השמן נתגלה לישראל חיבה יתירה של הקב"ה אליהם, שעל ידו חזרה השכינה לשרות ביניהם

[1] וממילא כשהושיעם הקב"ה ונצחו את היוונים וחזרו אל ההיכל והדליקו נרות המנורה, היתה זאת שלימות וגמר לכל הנצחון, כי עי"ז חזרה השכינה לשרות ביניהם, וחזרה 'אור ישראל' לזרוח ולהשפיע עליהם.

ועפ"י זכינו לתוספת הבנה בדבריו הנפלאים של הפני יהושע (שבת כא, ב), שהקשה דכל מורה הנס הזה למה, הא קי"ל 'מומאה הותרה בציבור' והיו יכולין להדליק בשמן טמא. ותירץ ח"ל, לכך נראה דעיקר הנס לא נעשה אלא להודיע להם חיבת המקום עליהם וכו', לכך נעשה להם ג"כ נס זה בענין הנרות שהוא עדות לישראל שהשכינה שורה בהם וכו', לכך נעשה להם נס בזה הענין ממש באותן הימים שהיו עת רצון להודיע שחזרו לחיבתן הראשונה, עכ"ל. והיינו דהאופן שהודיעם הקב"ה שחזרו לחיבתן הראשונה היתה ע"י נס בהדלקת נרות המנורה, שהוא עדות לישראל שהשכינה שורה בהם.

ולפי דרכנו מובן מאד שבוה נתגלה החיבה היתירה שע"י שהחזיר להם הקב"ה הדלקת המנורה, ראו שחזר להשרות שכינתו ביניהם שזהו כל קיומם. וזהו החביבות המיוחדת שבנרות המנורה, דעיקר הנס לא נעשה אלא בשביל זה, להודיע

יא. וכן מבואר באוה"ח הק' פר' ויגש (מו, ד) שכתב ח"ל, אכן אשכילך כי הדרגות אור השכינה רבים המה וכו', אלא ודאי יש הדרגות אין מספר להם להשראת שכינה, עכ"ל. וכ"כ הגרי"פ פערלא זצ"ל בפירושו לסה"מ לרס"ג (ח"ב עמ' של"ד) בשם מהר"ש יפה ביפ"ת ח"ל, דבפרהסיא הוא דלא שרתה שכינה בבית שני, אבל ודאי גם שם שרתה שכינה, עכ"ל, עיי"ש שיישב עפ"י כמה סתירות בחז"ל לענין השראת השכינה בבית שני. וכ"כ בספר אפיקי יהודה (דרוש כ"א עמ' שנ"א), שהקשה סתירה זו, דבגמ' יומא משמע דבבית שני לא שרתה השכינה כלל, ובפרק במה מדליקין משמע דהיה שכינה בבית שני, ותירץ דחלוק בית ראשון שהיה שם גילוי שכינה משא"כ בבית שני היה רק השראת השכינה אבל לא גילוי שכינה, עכ"ד. [ועי' בפירושו הגר"א לשיה"ש (ה), ח] ח"ל, שזה קשה לי יותר מכולם [פי' מכל הצרות] מה שהוא נפרד ממני, עכ"ל. דהיינו סילוק השכינה. ומשמע דקאי גם על חורבן בית שני. ולכאורה צ"ע דבדברי הגר"א שם (א, ד) משמע דלא חזרה השכינה בבית שני. וצ"ל כמו שביארנו, שבבית שני היתה השכינה בדרגה אחרת מבבית ראשון.

להם חיבת המקום עליהם שחוזר להשרות שכינתו ביניהם ולדור ביניהם ולקיימם בין האומות.

ופרצו חומות מגדלי וטמאו כל השמנים - שניהם ענין סילוק השכינה מביהמ"ק [ח] עפי"ז יש להוסיף ביאור בקשר הענינים של 'ופרצו חומות מגדלי' ל'וטמאו כל השמנים', דענין פריצת חומות הביהמ"ק היתה ג"כ מענין ביטול השראת השכינה בישראל, כי בלא ביהמ"ק ליכא השראת השכינה בתחתונים, כמש"א הקב"ה "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", וכמו שהבאנו לעיל בשם האחרונים.

ונמצא דשני דברים עשו היוונים וכיוונו בהם כוונה אחת, שכל מגמתם ומחשבתם לא היתה אלא לבטל ולסלק את השראת השכינה מישראל, ועי"ז יהיו ישראל אבודים ר"ל. דכדי לאבד את ישראל ולנתקם משורש קיומם - שהוא השכינה הקדושה שנקראת 'אור ישראל' - הוצרכו לסלק השכינה מתוכם. והעצה לכך היתה לחלל את המקדש "ובאו בה פריצים וחללוה", והיינו 'ופרצו חומות מגדלי', וכן לבטל מהם הדלקת המנורה שהיא העדות והקיום להשראת השכינה בישראל, והיינו 'וטמאו כל השמנים'. ומובן מאד כוונת הפייטן שהזכירם ביחד 'ופרצו חומות מגדלי וטמאו כל השמנים'.

עיקר כל הגזירות היה פריצת החומות וטומאת השמנים, שבוה סילקו השכינה מישראל כדי להפסיק מהם כח קיומם

[ט] ממילא מובן מאד למה נתייחדו ב' הענינים הללו כעיקרי הנס שהזכיר הפייטן, ולא הזכיר שאר הגזירות, דעיקרן של כל הגזירות היה הגזירה הזאת לבטל ולסלק השכינה מישראל, שזהו כל יסוד ושורש קיומם של ישראל, דבסילוק השכינה מהם בטלה כל קיומם ומיד הם אבודים. ונמצא שלא היו המעשים הללו פרטים בגלות יון, אלא עיקרים גדולים בעיקר הגזירות של היוונים, דע"י עקירת כח קיומם יאבדו מיד שונאיהם של ישראל.

וכן מצאתי בספר דרושי הצל"ח (דרוש ל"ג סק"ב) וז"ל, ונראה כי עיקר כוונת היוונים היתה, כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל (בר"ד ב, ד), ורצו שלא תהא השכינה שורה בישראל, ובאמת באותו זמן שנעשה בית המקדש עבודה זרה, שהרי שקצו אבני מזבח ועשו בו תקרובות ע"ג, מסתמא נסתלקה השכינה משם וכו', והקב"ה ברחמיו ורוב חסדיו הראנו אות למובה וכו', ושתחזור השכינה להיות שורה בבית הזה, והנה נרות המנורה הוא עדות לישראל שהשכינה שורה עמהם, עכ"ל. הרי מפורש בדבריו כמו שביארנו, דהתכוונו היוונים לסלק

השכינה מביהמ"ק, וע"י הגם הגדול בהדלקת המנורה החזיר הקב"ה שכינתו לשרות ביניהם.

הרב יצחק יעקב רבינו

שם היו"ט חנוכה ע"ש חנוכה המזבח שחזרה השכינה לשרות במקדש

[י] על פי האמור יש להבין היטב דברי המהרש"א בריש שמעתתא ד'מאי חנוכה', שכתב וז"ל, ונראה לפרש דנקרא חנוכה ע"ש חנוכה המזבח, כדאמרינן בפרק ר' ישמעאל (ע"ז נב, ב) דבית חשמונאי גזזו אבני מזבח ששקצו אנשי עו"ג לע"ז והוצרכו לבנות מזבח חדש, ולכך נקרא 'חנוכה', ולא קאמר הכא מאי חנוכה אלא מאיזה גם קבעו אותו להדליק בו נרות. גם לפי מדרש ב"ר שמלאכת המשכן נגמרה בכ"ה בכסליו ולא חנכוהו עד ר"ח ניסן ושבו נולדו האבות, והקב"ה שילם לו בימי מתתיהו כו', היינו נמי שהיה כמ"ש ששילם לו להיות ביום חינוך המזבח ע"י מתתיהו ששקצו אנשי עו"ג מזבח הישן, עכ"ל. וצ"ב למה קבעו עיקר שם היו"ט ע"ש חנוכה המזבח והמקדש, הלא עיקר היו"ט היה הגם של פך השמן או נצחון המלחמה ולא חנוכה המזבח שהיה אח"כ.

אמנם לפי דברינו מובן היטב, דעיקר כוונת היוונים וזממתם היה לסלק את השכינה והשפעתה מישראל ע"י פריצת החומות ושיקוץ אבני המזבח, וכוונתם לרעה היתה שע"ז תתבטל השראת השכינה י"ב מתוך כלל ישראל, וע"ז תתבטל השפעת כח קיומם. ונמצא שהנצחון היה שחזרו וחינכו את המקדש בכ"ה בכסלו, והחזיר הקב"ה שכינתו לביהמ"ק, והרי זה עיקר היו"ט, ולכן נקרא שמו 'חנוכה'.

בכ"ה בכסלו שרתה השכינה על ישראל

[יא] עפ"ז יש להבין מה שהבאנו לעיל (מאמר ב') בשם התיקוני זוהר (תיקון י"ג) [הובא בספר יסוד ושורש העבודה שער המפקד פ"א] וז"ל, תמניא יומי דחנוכה לארבעה ועשרין יומין דאנון 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' כו', שרייא כ"ה [ר"ל שכינתא קדישא] על ישראל בכ"ה בכסלו, ואלין אינון כ"ה אתוון דיתודא דאינון 'שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד', ודא איהו חנוכה חנו"כ"ה, עכ"ל יג.

יב. והיינו כנ"ל דגם בבית שני היה השראת השכינה. וכך מבואר במהרש"א בסנהדרין (קד, ב), דאיתא שם בגמ' עה"פ (איכה א, ב) "בכו תבכה בלילה ודמעתה על לחיה" - כאשה שבוכה על בעל נעוריה. ע"כ. וכתב המהרש"א וז"ל, דהיינו על השכינה שנפרד ממנה, עכ"ל. ועיי"ש דקאי גם על חורבן בית שני.

יג. תרגום: ח' ימי חנוכה לכ"ד ימים [פ"י לאחר כ"ד ימים בכסלו] שהם 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' ופ"י כ"ד אותיות הללו הם כנגד הכ"ד ימים]. ושורה כ"ה ופ"י השכינה הקדושה]

ומבואר דביום כ"ה בכסלו שרתה השכינתא קדישא על ישראל, וזה מרומז בכ"ה אותיות שבפסוק 'שמע ישראל', וע"ש זה נקבע עיקר שם היו"ט 'חנוכה', ע"ש חנו-כ"ה אותיות של 'שמע ישראל' שהיא השכינתא קדישא.

וזה מבואר היטב לפי הנ"ל, דחנוכה הוא יו"ט של השראת השכינה, ההיפך הגמור ממגמת היוונים הפריצים, שכל חפצם היה לסלק את השראת השכינה מישראל, והקב"ה ברוב רחמיו וברוב חסדיו "הפיר עצת גוים", ונתן לנו כנגד זה יו"ט חנוכה, יו"ט של השראת השכינה הקדושה בישראל.

ימי חנוכה הם ימי שמחה בשביל השראת השכינה

[יב] עפ"י דברינו יש לבאר היטב דברי הרמב"ם (הל' חנוכה פ"ג ה"ג) שכתב וז"ל, ומפני זה התקינו חכמים שבאותו הדור שיהיו שמונת הימים האלו שתחלתן מליל חמשה ועשרים בכסלו ימי שמחה והלל וכו', עכ"ל. וכבר הערנו לעיל (ריש מאמר ו') מה הוא מקורו של הרמב"ם דחנוכה הם ימי שמחה, דבגמ' לא נזכר אלא ש'קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה' ולא נזכר שם ענין שמחה, עיי"ש מה שביארנו.

אמנם נראה לבאר דבריו עפ"י ד הלבוש (סימן תר"ע ס"ג), בטעם שאין מספידין בחנוכה, כדאיתא בגמ' (שם) 'דלא למספד בהון', וז"ל, ואין מספידין בהן שלא להסיח דעתם מהכנעת ועבודת השם יתברך, שאין השכינה שורה אלא מתוך שמחת הלב, עכ"ל. והיינו כדאיתא בגמ' (שבת ל, ב) אין השכינה שורה לא מתוך עצבות אלא מתוך שמחה. ומבואר לפי"ז דבחנוכה חייבים להיות בשמחה משום שאין השכינה שורה אלא מתוך שמחה. וי"ל שזהו מקורו של הרמב"ם שימי חנוכה הם ימי שמחה.

אולם דברי הלבוש טעונים ביאור, דמה השייכות של השראת השכינה לחנוכה, איזה השראת השכינה יש בחנוכה שמחמתה אסרו להספיד בחנוכה, כדי שיהיה בשמחה וישרה בו השכינה.

אמנם לפי דברינו הנ"ל מבואר היטב, דחנוכה הוא יו"ט של השראת השכינה, דעיקר הגם של פך השמן וחנוכת המזבח והמקדש היה מענין החזרת השראת השכינה לישראל, שהיוונים זממו לסלקה מישראל ע"י ש'פרצו חומות

על ישראל בכ"ה בכסלו, והם אותם כ"ה אותיות של היחוד של 'שמע ישראל' וכו', וזהו חנוכה חג"ו כ"ה וכו'.

מגדלי, וע"י 'וטמאו כל השמנים'. וכשנצחום 'והדליקו נרות בחצרות קדש'ך, קבעו חכמים שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל על השראת השכינה שחזרה לישראל, ע"י הדלקת נרות המנורה שהיא עדות שהשכינה שורה בישראל.

גם בזה"ז יש ענין של השראת השכינה בחנוכה

^[אוצר החכמה]

[יג] ונמצא לפי"ז דעצם מהותו של היו"ט היא יו"ט של השראת השכינה, ולכן אין מספידין בהם כי אין השכינה שורה לא מתוך עצבות אלא מתוך שמחה, ולכך נקבעו הימים להיות ימי שמחה לכל הדורות. וגם בזה"ז חזרת ההשפעה היא של השראת השכינה בחנוכה, ולכן נקבע איסור הספד לדורות שצריכים להיות בשמחה בחנוכה, כי אין השכינה שורה לא מתוך עצבות אלא מתוך שמחה. ולכן התקינו חכמים שבאותו הדור שיהיו שמונת הימים האלו ימי שמחה' והלל.

^[אריז"ל 1234567]

